

Miloš Vorel

FOTOODDĚLENÍ HASIČSKÉHO SBORU PRAHA
VE 20. A 30. LETECH 20. STOLETÍ

Slezská univerzita
Filozoficko-přírodovědecká fakulta
Institut tvůrčí fotografie

Opava, září 2006

Miloš Vorel

FOTOODDĚLENÍ HASIČSKÉHO SBORU PRAHA VE 20. A 30. LETECH 20. STOLETÍ

Bakalářská diplomová práce

Obor: Tvůrčí fotografie
Vedoucí práce: Odb. as. Mgr. Antonín Braný
Oponent: Odb. as. MgA. Tomáš Pospěch

Slezská univerzita
Filozoficko-přírodovědecká fakulta
Institut tvůrčí fotografie

Opava, září 2006

Prohlašuji, že jsem tuto práci zpracoval samostatně za použití literatury a pramenů uvedených v seznamu použité literatury.

Souhlasím, aby tato práce byla zveřejněna zařazením do knihovny FPF SU v Opavě a Uměleckoprůmyslového muzea v Praze a na internetové stránky ITF.

V Opavě, dne 11. září 2006

Miloš Vorel

Obsah

Inspirace /1	Proč jsem se rozhodl pro toto téma	5
Historie /2	Historické začátky požární ochrany v Praze a v českých zemích	7
Organizace /3	Reorganizace jednotky hasičů v moderní záchranný sbor	11
Archív /4	Počátky fotografie ve službách „Pražského požárního sboru z povolání“	16
Archiválie /5	Fyzický stav fotoarchívu a vzhled dochované dokumentace	18
Fotograf /6	Hledání hasičského fotografa	25
Fotografie /7	Vliv fotografické avantgardy na práci hasičských fotografů	33
	Popis fotografií a vyobrazení	37
	Seznam použité literatury	41

F 01

Inspirace /1

Proč jsem se rozhodl pro toto téma?

Fascinují mne vlastnosti a možnosti fotografie, tvor zvaný fotograf a některé mylné pohledy a názory na činnosti s fotografováním spojené. Například že vznik fotografie je - dle mínění většiny nezasvěcených - jednoduchý úkon. Ano, pro ně, pokud fotograf dostatečně jasně nedává obecenstvu najevo vznešené umělecké záměry a cíle, fotografování je prostou dokumentací uskupení určitých předmětů (nebo osob) před objektivem a následnou fixací vzniklého obrazu na citlivou vrstvu záznamového média. Akt tak jednoduchý, že je ho schopen každý vidoucí a trochu šikovný člověk. O zbytek se postará aparát, řemeslně zaměřená fotolaboratoř a její laboranti. A v dnešní době plně automatických

digitálních fotopřístrojů, počítačů a domácích fotorealistických tiskáren možná už ani těchto vyškolených řemeslníků prý nebude třeba. Tento paradox snadnosti a vlastně mechanického záznamu skutečnosti si fotografie v sobě nese již takřka 170 let a jedním z aspektů tohoto přístupu v použití fotografie jako dokumentačního nástroje pro různé vědecké, informační či důkazní účely je fakt, že často u výše zmíněných fotografií ani neznáme autora snímku. Tak malou hodnotu jim přiznáváme a za tak bezvýznamný autorský počín je máme. Fotografický archiv Hasičského záchranného sboru hl.m. Prahy znám zběžně již skoro dvacetpět let, od února roku 1982, kdy jsem se stal také jedním

z těch fotografií-dokumentátorů, u jejichž snímků je málokdy autorství uvedeno, ale nikdy jsem neměl dost času na rekognoskaci jeho obsahu – natolik jsem byl vytížený aktuální fotodokumentací a událostmi, kterými byl Hasičský sbor v tu kterou danou dobu zaneprázdněn. Nicméně celých 25 let to cítím jako jistý dluh vůči mým předchůdcům, proto jsem se rozhodl alespoň na závěr mého bakalářského studia fotografie blíže prozkoumat a popsat jeho stav, počátky, zachované snímky a negativy po fotografické stránce za roky existence tzv. I. republiky, tj. léta 1918 až 1939. Originální

fotografie a negativy jsou často dost poškozeny během času, protože období 1948-1989 nebylo příliš nakloněno vzpomínkám na časy minulé a starý archív putoval po Praze z jednoho nevhodného umístění do druhého, kde byl vystaven velkému vlhku nebo zase horku či značnému kolísání teplot. Teprve v posledních letech jsou vytvořeny archívně přijatelné podmínky - a protože výkon, kvalita a cena současné výpočetní techniky, skenerů a nutných doplňků se dostaly vzájemně do příznivého poměru - je na čase začít pracovat na záchraně hasičské historie.

F 02

F 03

Historie /2

Historické začátky požární ochrany v Praze a v českých zemích

Od chvíle, kdy člověk ovládl oheň, je historie plná událostí, kdy dobrý pomocník člověka při jeho hmotném a kulturním vzestupu změnil se v ničivou sílu a obrátil se proti němu. Nezkročený živel dokázal během chvíle pohltit majetek celých generací a zmařit životy mnoha lidí. Přeživším zůstaly často jen oči pro pláč a pár ranečků zachráněných věcí. Úspěšná likvidace vzniklých požárů byla vždy závislá na stupni dosaženého technického a stavebního pokroku, úrovni urbanizace měst a vesnic a organizaci věcí veřejných. Jedinec proti rozběsněné síle neměl šanci, proto občané v různých městech – někdy dobrovolně, ale častěji na nátlak úřadů – vytvářeli jakési protipožární hlíd-

ky a hasičská družstva, zárodky budoucích dobrovolných i profesionálních hasičských sborů, aby se tak lépe bránili řádění ohně. Pro obyvatele měst byly vydávány „POŘÁDKY O HAŠENÍ OHNĚ“, dnešními slovy protipožární řády, kde občanům a jejich čeládce byla stanovena pravidla pro opatrné zacházení s ohněm tak, aby se nestalo žádné neštěstí. A když už k požáru došlo, tak jej organizovaně likvidovat. Nejstarší takový „POŘÁDEK“ v českých zemích se nám dochoval ze 14. století. Větší města dokonce nařizovala cechům, aby povinně k požárům vysílaly určitý počet tovaryšů, zejména profese, které měly nějaké zkušenosti v zacházení s ohněm.

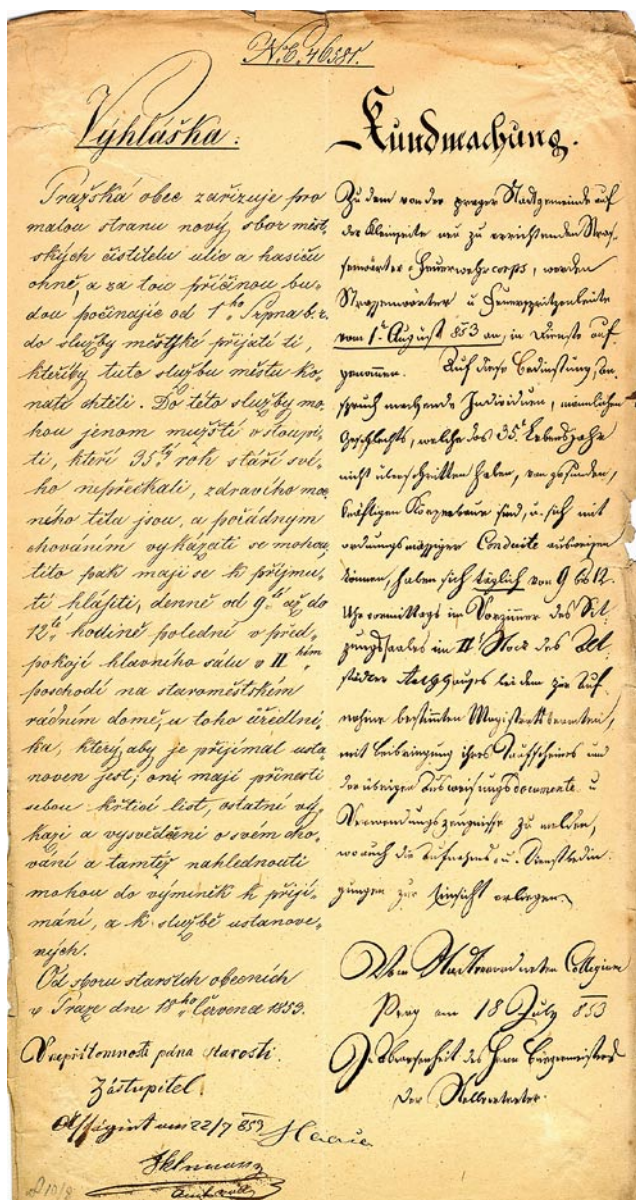
F 04

A jak se v 19. století v habsburském mocnářství rozrůstal průmysl, stoupalo zároveň s tím i nebezpečí požárů. V Praze proto už počátkem r. 1821 byla zřízena první řádná hasičská záloha z řad různých řemesel, zejména kovářů, zámečníků a zvonářů a byl zpracován i plán jejich výcviku. Tato dobrovolně-povinná požární hlídka sloužila nepřetržitě celý rok, v zimním období od pěti hodin odpoledne do šesti do rána, v létě se nastupovalo na hlídku až v osm hodin večer. Přes všechny dobře míněné snahy tento způsob organizace protipožární ochrany měl i své velké nedostatky, a tak zastupitelé města Prahy v r. 1847 začali připravovat projekt stálého hasičského družstva, ale revoluční

rok 1848 v českých zemích a v Evropě všechny přípravy zhatil. Nicméně v kruzích odborníků a lidí znalých myšlenka na zřízení profesionálního sboru pro boj s ohněm nezapadla a na pořad jednání ve sboru obecních starších přišla znovu dne 23. 3. 1853 v rámci přednášky o sboru pro čištění ulic a hašení ohně, zaznamenaná v protokolu o zasedání rady pod č.j. 14183/1853. Město se ten rok rozhodlo převzít do své režie úklid veřejných komunikací, který do té doby zajišťovala soukromá firma. I přes dobrou vůli odborníků nebyly počátky působení profesionálních hasičů v městě Praze jednoduché, neboť vše, i ty nejušlechtlejší činy a služba pro blaho obecné, jsou vždy a jen o množství peněz, které pro to je k dispozici. A finanční náklady

F 05

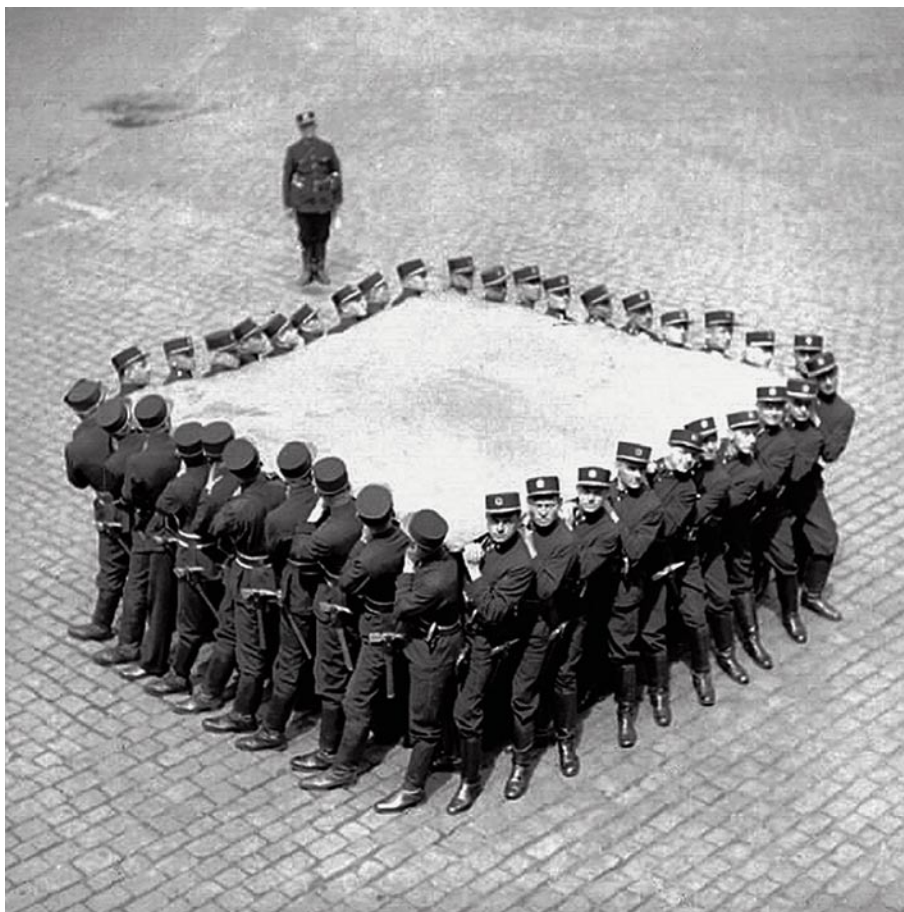

na provoz věcí veřejných jsou většinou předmětem diskuzí různých politických stran a jejich zastupitelů. Praktickým výstupem zasedání konšelů bylo vyslání okresního dozorce Aloise Pasty do Berlína, kde profesionální hasičský sbor fungoval již dva roky. Po celý měsíc červen pak Pasta na místě stu-

doval zkušenosti a organizaci berlínských hasičů a po návratu o tom pro sbor obecních starších vypracoval souhrnnou zprávu. Město Aloise Pastu pověřilo řízením a výcvikem vznikajícího sboru a vše stvrdilo vyhláškou pod č.j. 46581/1853 ze dne 18. 7. 1853 o zřízení „Pražského požárního sboru z povolání“.

Dne 16. 8. 1853 prvních 11 profesionálních hasičů-metařů nastoupilo na službu do stálé hasičské stanice v obecním dvoře v Letenské ulici na Malé Straně. V případě požárů a jiných událostí měli zametání nechat a utíkat zpátky na stanici, aby odtud vyjeli jako hasičské družstvo bojovat s červeným kohoutem. Hasičsko-pometačská jednotka se osvědčila tak, že do konce r. 1854 se počet členů zvedl na 68 a základna sboru se musela přemístit do většího obecního dvora na Staré Město, kde v dnešní ulici U obecního dvora, dříve zvaném Kozí plácek, setrvala až do léta 1926. Přesto povinnost zametat ulice sboru zůstala až do r. 1866, kdy je teprve město z této činnosti vyjmul, aby se hasiči mohli začít plně věnovat své profesi a zdoko-

nalovat výcvik a dovednosti pro ochranu obyvatel a jejich majetku. Avšak prvního jasného a zákonného podkladu pro činnost hasičskou se hasičům dostalo teprve až usnesením Českého sněmu ze dne 25. května roku 1876, kdy byl vydán „Řád policie v příčině ohně pro Království České“. Podle této normy hasiči fungovali dobře ještě i v roce 1933.

F 07

F 08

Organizace /3

Reorganizace jednotky hasičů v moderní záchranný sbor

Každý požár je ve své podstatě pachatel a zanechává za sebou viditelné stopy. I když fotografii v 2.pol. 19.stol. začala používat i policie pro svou kriminalistickou dokumentaci (1854 Švýcarsko, 1863 Londýn, 1882 Bertillon Paříž, 1895 Praha), nenašel jsem zatím v našem hasičském archívu jediný prokazatelný doklad o systematickém využití vlastností fotografie ze strany Hasičského sboru dříve než po roce 1924. Asi to souvisí s okolnostmi a vztahy, které do té doby v oblasti protipožární ochrany existovaly. I když hasiči ohně likvidovali, příčiny požárů a míru jejich zavinění zřejmě vyšetřovala v rakouské monarchii jen policie. Ne nadarmo se první zákon o požární ochraně z r. 1876,

ještě dlouho platný i v nové republice, jmenoval „Řád policie v příčině ohně...“. Vyšetřování příčin požárů a výkon policie požární na hasiče přešly až teprve rozhodnutím č.j. 2718-os. praes. primátora hl.m. Prahy JUDr. Karla Baxi v roce 1922. Do té doby všechny dochované neautorizované fotografie pražských hasičů v Archívu hl.m. Prahy a v Národním archívu České republiky jsou s velkou pravděpodobností dílem externích fotografů-živnostníků své doby, ale ne přímo fotografů-zaměstnanců Pražského požárního sboru z povolání. Ve vedení se od jeho vzniku vystřídala řada organizačně i technicky zdatných velitelů, kteří se v rámci svých daných finančních možností snažili do

F 09

hasičské služby zavádět soudobé technické vynálezy a postupy, zefektivňující boj se živly a zvyšující úspěšnost záchrany osob, ale až teprve počátky nové, samostatné republiky na troskách habsburské říše po skončení 1. světové války vyvolaly u hasičského sboru zájem o využívání fotografie pro dokumentační účely.

Vznik českého státu sebou přinesl i nutnost reorganizace správního a organizačního uspořádání městských celků. Pražská obec, po vzoru velkých zahraničních měst, sjednocuje 37 obcí v okolí Prahy do jednoho území pod společnou správou. Dnem 1. ledna 1922 pak vstoupil v platnost zákon

č. 114 ze 6. února 1920, jímž obce kolem Prahy, které byly vyňaty z dosavadních samosprávných okresů, „slučují se s hlavním městem Prahou v jednu obec pod společným jménem ‚Hlavní město Praha‘“. Město se rozdělilo na 13 správních obvodů a 19 římskými čísly označených čtvrtí, a tím

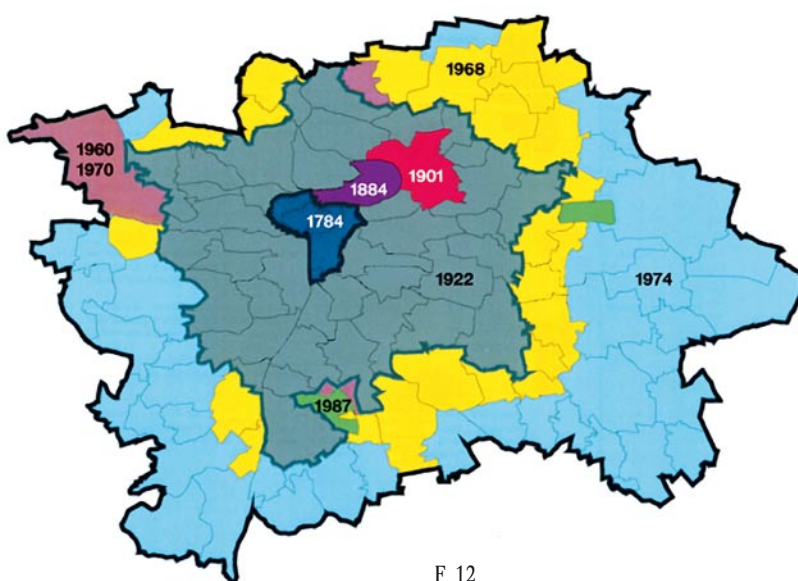
F 10

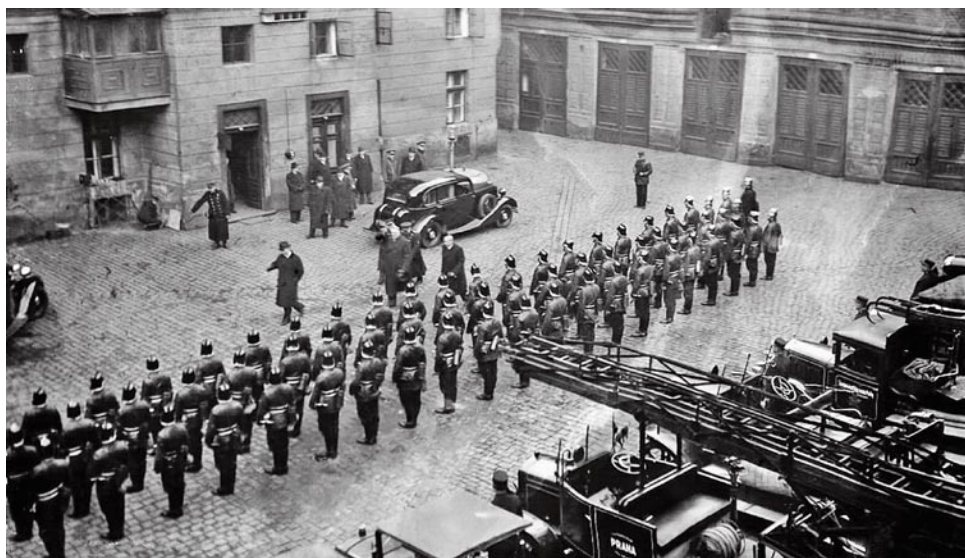
F 11

vznikla tzv. Velká Praha, na jejímž území o rozloze přes 170 čtverečních kilometrů žilo téměř 700 000 obyvatel. Po překonání poválečné krize a sociálního neklidu prošlo město v letech 1922 až 1938 obdobím dynamického rozvoje. Počet obyvatel do roku 1938 dorostl na hranici 1 milionu. Praha se stala významným místem kubismu, funkcionalismu i surrealismu. I vyspělý průmysl stojí za zmín-

ku a dosažený technický pokrok, který se vnějškově na jeho tváři projevil především v architektuře a městském urbanismu. Byla svobodným, i když jen dočasným domovem pro uprchlíky ze zemí, kde se před 2. světovou válkou dostaly k moci totalitní a fašistické režimy, a až do počátku r. 1939 si udržela demokratickou samosprávu, na níž se podílely všechny politické proudy od pravice po ko-

F 12

munisty. Nové uspořádání si vyžádalo transformaci celé dosavadní úřední hierarchie na pražském Magistrátu i agendy jednotlivých odborů. V oddíle služby technicko-správní se dosavadní hasičský sbor stává součástí stavebního úřadu pod novým názvem Stavební úřad odbor 14 – požární. Nešlo jen o pouhou změnu názvu, ale o přeměnu ve sbor, který bude schopen zajistit kvalitní protipožární ochranu v nových územních podmínkách.

Z pověření primátora Prahy JUDr. Karla Baxi se vedení hasičů 20. října 1919 ujímá ing. Oldřich Uher, vrchní stavební rada a je to první řádně školený technik, jenž byl v Československé republice postaven do čela hasičského sboru, a tím tak byla požární ochrana zrovnoprávněna s ostatními technickými skupinami na Magistrátě. Ing. Uher pracoval v pražské samosprávě od r. 1897, prošel několika technicky různorodými skupinami a pro novou funkci byl vyzbrojený dostatečnými odbornými vědomostmi a znalostmi vnitřních poměrů a organizace městské správy. Počátkem r. 1920 nově vymezil činnosti uvnitř sboru a rozdělil odbor na 6 oddělení, aby se tak získal jasný přehled na působnost, rozvoj a praktickou účinnost jednotlivých složek sboru. Sbor získal novou struk-

туру, která v podstatě takto, sice pod trochu jinými názvy, funguje dodnes. Tehdy to bylo oddělení kancelářské, požární služby či lépe požární policie, telegrafní, strojní, strážní a skladní. Ing. Uher vedl odbor požární až do svého penzionování v r. 1935 a přes problémy finanční, hospodářské a mezinárodně-politické, kterými mladá republika za dobu své krátké existence musela projít, předával svému nástupci ing. Wagnerovi akceschopnou jednotku vycvičenou na světové úrovni. Minimálně

motorizovaný útvar v nevyhovujících prostorách na Kozím plácku s málo akčními koňskými potahy promyšleným a cíleným úsilím přeměnil na efektivně fungující moderní hasičský sbor. Bohužel právě končící světová hospodářská krize a potřeby zbrojního a obranného průmyslu proti sílícímu ohrožení republiky zabránily dostat sbor na potřebnou úroveň i z hlediska optimálního počtu hasičských stanic, hasičů a automobilní zásahové techniky. V tomto ohledu byla Praha podle tehdejšího srovnání s ostatní Evropou poddimenzována.

F 17

Archív /4

Počátky fotografie ve službách „Pražského požárního sboru z povolání“

Ačkoli si to možná laik nedovede představit, s každou katastrofou, požárem či nehodou je spojeno jisté úřadování, psaní hlášení, všelijaké odborné posudky, dobrozdání soudních znalců a revizních techniků a další papírování. Když byla na pražský sbor přenesena v roce 1922 povinnost zajišťovat v rámci své denní činnosti i požárně-policejní úkony, úřední agenda se rozrostla a zřejmě brzy se zjistilo, že na některé druhy dokumentace by se dalo výborně využít vlastností fotografie, která právě počátkem 20. let byla ve společnosti na vzestupu. Jak jsem tak mohl prozkoumat dochované fotografické památky v našem archívu, bylo počáteční využití fotografické dokumentace pozvolné,

skromné a opatrné. Nevím, jak jinak bych to charakterizoval. Poprvé hasiči v Praze použili vlastní fotografie jako obrazový doprovod pro dokumentaci roku 1924. Šlo o výbuch acetylenové láhve v továrně a vyšetřování jeho příčiny. A zřejmě prvními hasičskými fotografy byli nějací techničtí úředníci, kteří se fotografovat naučili z nutnosti výkonu své funkce u sboru. Nenašel jsem zatím v podnikovém archívu, v Archívu hl.m. Prahy a ani v Národním archívu České republiky písemné zmínky o tom, jak se s fotografováním u hasičů začínalo, takže mohu svá tvrzení odvozovat jen podle dochované dokumentace, adjustace a popisu, stavu fotografií a archivovaných negativů, jejich počtu a způsobu

uložení. Proto se nejprve chci věnovat stručnému fyzickému popisu našich archiválií, neboť právě na prvních několika letech se dá vystopovat, jak se vlastně s fotografií pracovalo a jak postupně si hasiči uvědomovali vlastnosti a vypovídací sílu dobře udělaných a účelně prezentovaných fotografií.

F 19

STAVEBNÍ ÚŘAD 14. (POŽÁRNÍ)
hlav. města Prahy.

Číslo hlášení: 191 Stanice: dotěšovice
číslo příjmu: 102.

Oznámení o požáru (planém poplachu)
místo: na p. st. u ul. 1. kv. 1. ul. na Praze
dne: 18. listopadu 1926.

1. Jméno obce (okres, okres)	<u>Liberec</u>	2. Kde (okres, okres)	<u>na ul. 1. kv. 1. ul. na Praze</u>	3. Kdy (hodina, minuta)	<u>9¹²</u>
4. Doba vyjetí (minut, sekund)	<u>9¹⁵</u>	5. Doba příjezdu na místo	<u>9¹⁴</u>	6. Doba návratu do stanice	<u>10⁰⁰</u>
7. Stavba (stavba, ul.)	<u>---</u>	8. Jedno poplachu	<u>---</u>	9. Což (což, ul.)	<u>---</u>
10. Popis (popis, ul.)	<u>11. m. Křižovatky, pro ul. 1. kv. 1. ul. na Praze</u>				
11. Které předměty byly poškozeny	<u>na ul. 1. kv. 1. ul. na Praze</u>				
12. Průběh poplachu (poplachu, ul.)	<u>na ul. 1. kv. 1. ul. na Praze</u>				
Popis práce	13. Jde-li hydrant (hydrant, ul.)	<u>---</u>			
	14. Míst. střeš. (střeš., ul.)	<u>---</u>			
	15. Míst. střeš. (střeš., ul.)	<u>---</u>			
	16. Míst. střeš. (střeš., ul.)	<u>---</u>			
	17. Míst. střeš. (střeš., ul.)	<u>---</u>			
18. Kde (kde, ul.)	<u>na ul. 1. kv. 1. ul. na Praze</u>				
19. Kde (kde, ul.)	<u>na ul. 1. kv. 1. ul. na Praze</u>				

Za správce služby i další roční

Ved. služby: Karel Svoboda Telegrafista: Karel Svoboda Ředitel: Emil Svoboda

F 21

Archiválie /5

Fyzický stav fotoarchívu a vzhled dochované dokumentace

V nyní již přijatelných skladovacích podmínkách se ve fotografickém archívu Hasičského záchranného sboru hl.m. Prahy z období let 1924 až 1939 dochovalo do dnešních dnů nejméně 5 300 skleněných negativů různých formátů – od rozměru 9x9 cm až do velikosti 13x18 cm. Výraz nejméně musím použít proto, že za celou dobu jeho existence nevznikl souhrnný přírůstkový soupis archivovaných věcí a ne všechny negativy a fotografie jsou v obalech a krabicích s původním popisem. K uvedenému číslu jsem došel přepočtem z jednotlivých ročních přehledů zpracované fotodokumentace a přičtením negativů z krabic bez popisu či mimo běžnou agendu. Fotoarchív sboru po po-

čátečním tápání měl v rozmezí roků 1924 až 1948, tedy i v době nacistické okupace, zřejmě svůj přehledný styl a pořádek, ale bohužel v následujících letech, kdy se vládnoucí komunistická garnitura intenzivně snažila vymazat z paměti lidí vzpomínky na dobu první republiky, její symboly a instituce, nebylo vhodné fotografie a negativy tohoto období vytahovat na denní světlo. Na dlouhé roky se část fotografické historie hasičů stala zakázaným uzemím a archív postupně upadal, protože po návratu Klementa Gottwalda z Hradu jednoho únorového dne roku tisícíhodevítistéhočtyřicátéhoosmého se s nově vznikající obrazovou dokumentací začalo pracovat jinak.

Prvorepubliková historie pak byla v průběhu dalších let podrobena jen občasnému zájmovému bádání nadšených amatérských archivářů, což se na jeho stavu a počtu dochovaných položek podepsalo také. Jedno ze základních pravidel v nakládání s archiváliemi, kterého se dostává všem adeptům studia archivnictví od zkušených archivářů, zní: „Nikdy si nepouštějte bez dozoru do archivu nadšené amatérské badatele a sběratele a dávejte pozor, pokud by měli manipulovat s nenahraditelnými originály vzácných historických archiválií!“

Neznáme ani, jakými fotoaparáty fotografie vznikaly či jak byla přístrojově vybavena hasičská fotokomora nebo zda exponovaný fotomateriál zpracovávala smluvní externí firma. Tyto údaje

jsem zatím v žádných spisech nenašel a naše hasičská dokumentace o tom mlčí. Porovnáním velikostí různých fotografií v jednotlivých spisech s příslušnými negativy lze usuzovat, že se jednalo zřejmě o cestovní technickou kameru s výměnnými kazetami na skleněné negativy od 9x9 cm do formátu 13x18 cm, protože některé zdokumentované případy jsou současně v daném místě nasnímány jak na materiál 9x9, tak i 9x12, 10x15 či 13x18 cm. Tímto fotopřístrojem, sice asi technicky kvalitním, ale krajně nepraktickým pro akční fotografii, naši předchůdci fotografovali i velice živé, obrazově, kompozičně a obsahově zajímavé reportážní snímky probíhajících hasičských zásahů. Fotografie se povětšinou zhotovovaly jako

kontaktní kopie, ale vybrané záběry se někdy používaly na další hasičskou propagaci. Zůstaly nám po ní v archívu rozměrná tabla o velikosti cca 50x100 cm a zde již jsou zvětšeniny 30x30 cm a větší. Používané objektivy neměly velký zobrazovací úhel, protože někdy si dokumentátoři museli v pomoci složením širokého záběru z dílčích fotografií. Sice pokud by použili místo formátu 9x9 cm desku 13x18, kterou kamera také zvládala, na širší záběr by se částečně dostali, ale zas by to zvyšovalo

náklady na materiál. Tento způsob byl pravděpodobně cenově výhodnější a pokud to časové podmínky při snímání následků požárů a jiných akcí dovolily, byla na místě tato lepená panoráma. V interiérech se někdy největší formát musel použít – dochovaných velkých negativů 13x18 je ale asi jen ke 400 kusům. Hlavním preferovaným formátem tedy byla velikost skleněných negativních desek 9x9 cm. A za nacistické okupace se fotografovalo na desky 6x6 cm, ale to již předbímám...

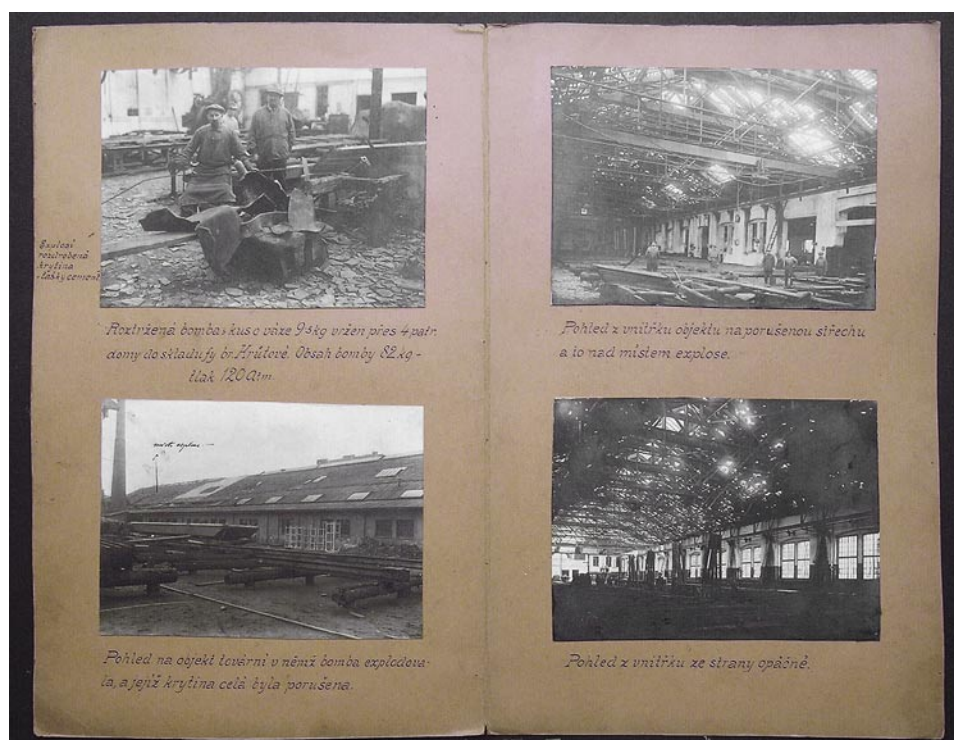

F 26

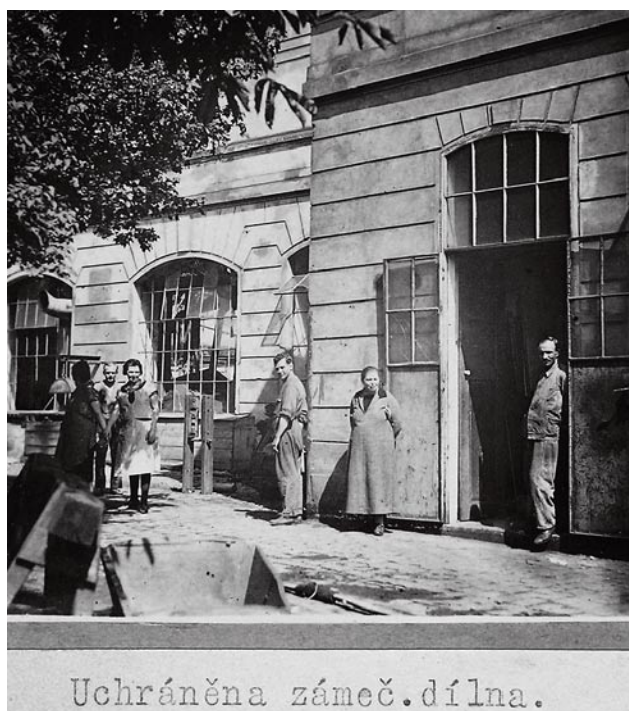
Prvními fotografiemi v archívu pražských hasičů je dokumentace následků výbuchu acetylenové tlakové láhve v továrně bratří Prášilů 25. března 1924 čp. 198 – VIII v 16 hodin odpoledne. Fotograf staticky zachytil místo nehody z několika stran na formát negativu 13x18 cm a fotografie-kontakty se nalepily do kartonových desek. Tento způsob přetrval po několik desetiletí, ale na prvních pár ročnících fotografií je vidět, jak se ještě lidé, kteří

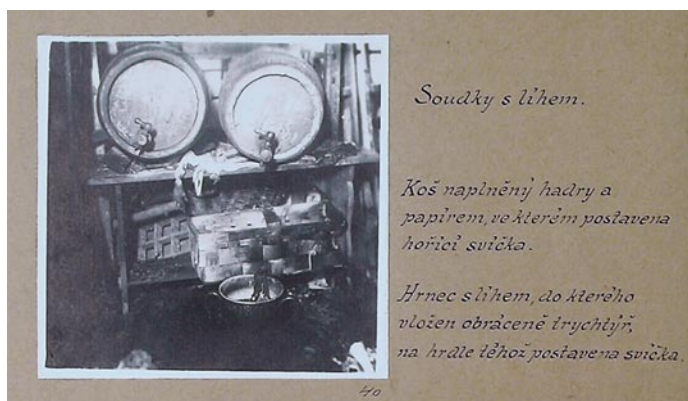
se fotografováním v rámci pracovní činnosti zabývali, teprve učili vznikající dokumentaci účelně uspořádat a postupně přicházeli k poznání, že je třeba důsledně vést v evidenci u fotografovaných případů i čísla negativů způsobem jednoznačným a nezaměnitelným. V daném roce se do tkalounem svazovaných spisů pak přikládal na stroji vyhotovený, ručně sešíváný, několika stránkový soupis všech nafotografovaných akcí, protože fotografové kromě požárů a záchrany osob zvětčovali i různě

né slavnostní návštěvy na dvoře u hasičů, zkoušky protipožárních prostředků či hasičská cvičení. Ze strojopisových popisů jsou některé záznamy zvýrazněny zeleným orámováním, ale o účelu tohoto kroku se mohou jen dohadovat. Mojí domněnkou je, že tímto způsobem asi nějaký vyšší úředník označoval (z pohledu hasičů) případy zvláštní důležitosti nebo prostě jen povedené fotografie, využitelné dál v pozdějším čase na různé propagační a školící účely. A v průběhu druhé poloviny roku 1925 všechny desky s nalepenými fotografiemi

kromě úředního razítka odboru požárního začaly nést i vlastnoruční podpis přednosty ing. Uhra. Přesněji řečeno po požáru v Českomoravských elektrotechnických závodech František Křižík v Karlíně dne 6. 8. 1925.

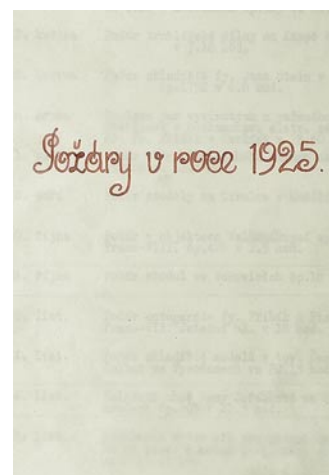

Soudky s lihem.

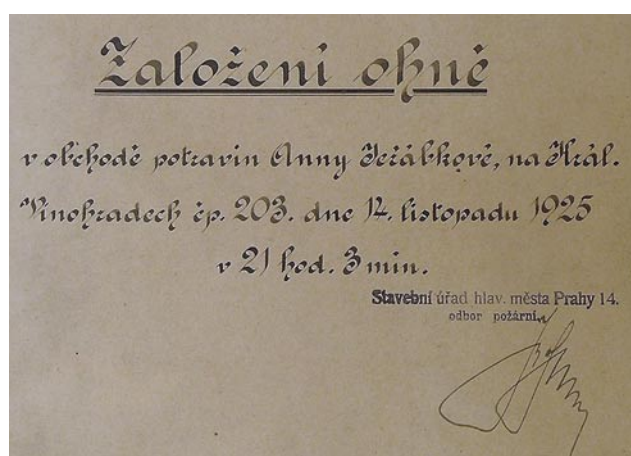
Koš naplněný hadry a papírem, ve kterém postavena hořící svíčka.

Hrnek s lihem, do kterého vložen obráceně trychtýř, na hráde téhož postavena svíčka.

Šeddy v roce 1925.

1	7. dubna	Výbuch acetylenového splynovače u fy. K. Sulc v Modřanech čp.325 ve 14.5 h.
2	12. května	Požár truhlářské dílny na Kampě čp.501 v 7.18 hod.
3	10. června	Požár skladu fy. Otto Stein v Praze-II čp.1752 v 6.8 hod.
4	6. srpna	Explosce par vyvinutých z vařeného laku Šterlinek v českomorav. el. závodech dř. Fr. Křížák v Karlíně v 13.40 hod.
5	1. září	Požár věže Mikulášského chrámu na Malé straně ve 12.5 hod.
6	8. září	Požár stodoly na Cibulce v Košířích v 16.12
7	10. října	Požár v objektech Velkoobchodní spol. v Praze-VIII. čp.426 v 1.5 hod.
8	24. října	Požár stodol ve Vokovicích čp.18 v 8.29 h.
9	9. list.	Požár autogaráže fy. Příbík & Fischer v Praze-VII. Jateční ul. v 18 hod.
10	14. list.	Požár skladu modelů v tov. Českomorav. Kolben ve Vysočanech ve 20.13 hod.
11	14. list.	Založení ohně Anny Jeřábkové na Kr. Vinohradech čp.203 v 21.3 hod.
12	28. list.	Záchranné práce při zasypávání dvou dělníků ve střešní domovní kanalisace na Perštýně v 19.11 hod.

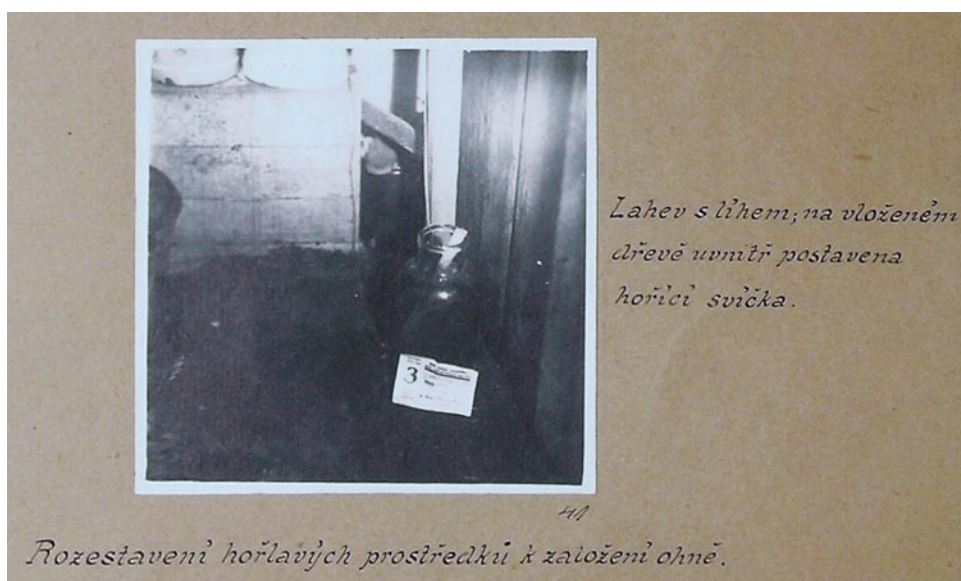

Založení ohně

*v obchodě potravin Anny Jeřábkové, na Kr. Vinohradech čp. 203. dne 14. listopadu 1925
v 21 hod. 3 min.*

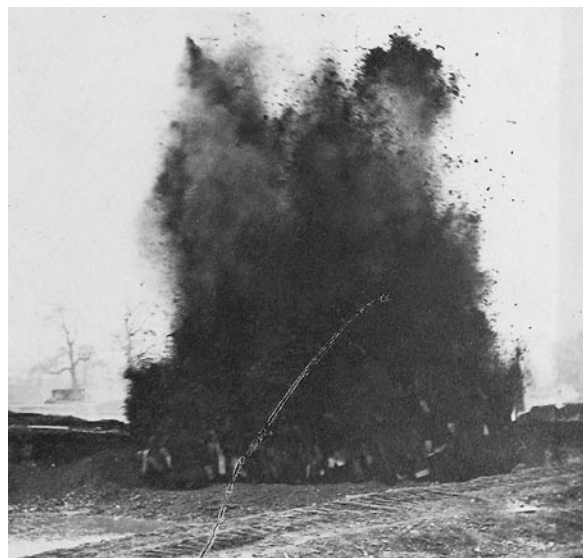
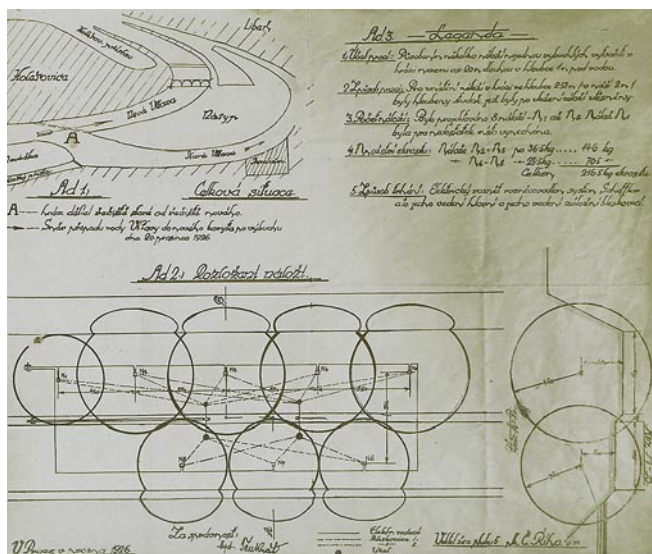
Stavební úřad hlav. města Prahy 14.
odbor požární.

[Signature]

Lahev s lihem; na vloženém dřevě uvnitř postavena hořící svíčka.

Rozestavení hořlavých prostředků k založení ohně.

Fotograf /6

Hledání hasičského fotografa

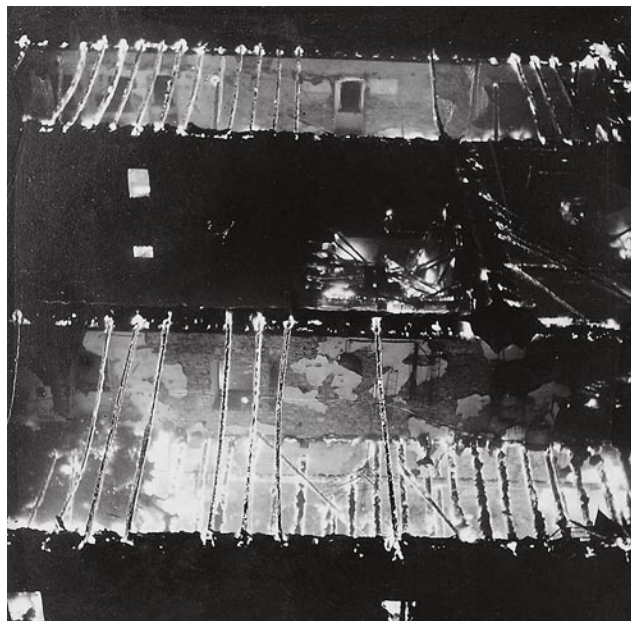
Za rok 1924 existuje jen 8 spisů fotodokumentace a u žádného snímku není napsané číslo negativu. Poprvé se tato evidence ve spise objevuje až u požáru stodoly na Cibulce 8.9.1925, kdy negativy začínají u pořadového čísla 18, v řadě pokračují až do konce roku 1928 a končí číslem 1182 na negativech ze záchrany topícího se koně spadlého ze čtyři metry vysoké pobřežní náplavky do Vltavy poslední prosincový den toho roku. Na této číselné řadě je zarážející fakt, že číslo na začátku roku nenavazuje na poslední číslo konce roku předcházejícího, přesněji rok 1925 začíná č.18 a končí č.55 a rok 1926 pak pokračuje až od negativu č.73. Tyto výpadky v číslování v průměrném rozdílu 20 kusů

negativů za rok trvají do konce roku 1928. Logické vysvětlení pro to nemám, možná až důkladnější srovnávací průzkum našeho archivu přinese odpověď. Nelze vystopovat ani samostatná pravidla pro vypracování fotodokumentace, která v současnosti již stanovena jsou; porovnání s počtem požárů z let 1924 až 1926 odpověď nedává. Dnes se vše odvíjí od vzniklé škody a konkrétně v Praze se pořizuje dokumentace zhruba k polovině vzniklých požárů, řádově je jich přibližně 4 až 6 tisíc v roce; přesné údaje lze vyčíst z každoroční statistiky. Za rok 1924 se fotografovalo jen 8x, ale pražští hasiči ve statistice vykazují 380 požárů a 116 technických zásahů. V té době je tím myšleno například

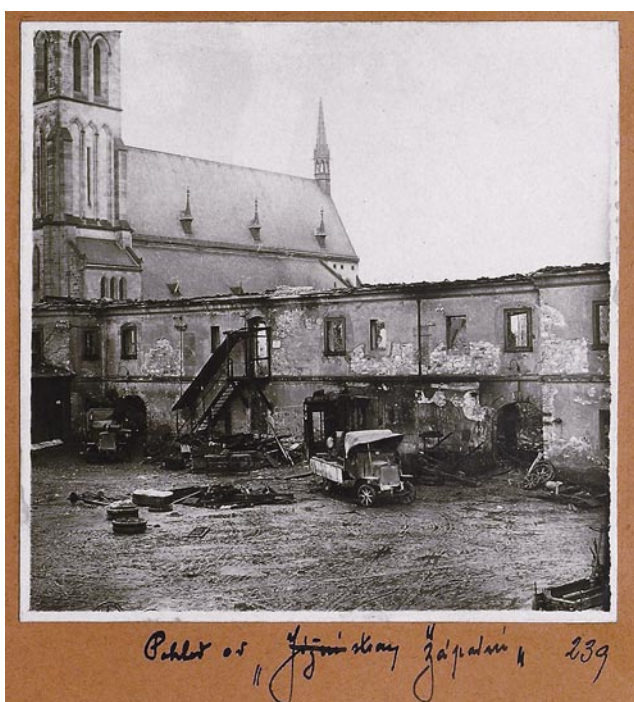
F 30

F 31

čerpání vody ze zaplavených prostor, časté sesutí stavebních konstrukcí či lešení a také naprosto běžné zdvínání padlých koní zpět na všechny čtyři nohy; zásah, který dnešní mladí adeпти hasičského řemesla znají vesměs už jen z vyprávění starých vysloužilců. Léta 1925 a 1926 mají průměr hasičských zásahů podobný, ale fotografové byli v akci

každý rok jen 15x a šlo o fotografie událostí, které se staly za dne a odhaduji, že ještě pracovního... Teprve rok 1927 a 1928 přinesl vždy zhruba 100% zvýšení a v dokumentaci se začaly objevovat i noční požáry. Prvním takovým velkým nočním nafo- tografovaným požárem je zkáza vyšehradské cita- dely, rozlehlé dvoukřídlé barokní zbrojnice hned vedle Baziliky sv. Petra a Pavla, která začala hořet 10. ledna 1927 před osmou hodinou večerní a byla při požáru zničena tak, že už nikdy nebyla obnove- na. Dnes je na jejím místě jen velký park se čtyřmi monumentálními Myslbekovými sochami umís-

Palác sv. Jiřího kláštera zapálen 239

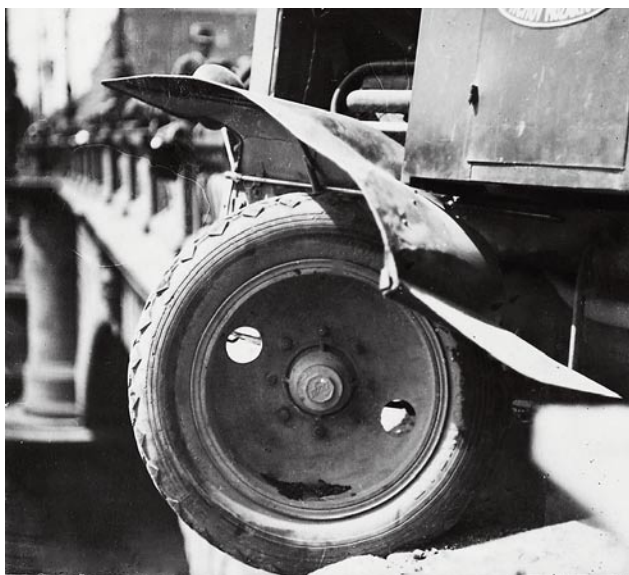
F 32

F 33

těnými zhruba v místě bývalé zbrojnice. Za celý rok 1927 je toto ale jen jediný přímo zaznamenaný noční požár, ostatní případy jsou fotografovány až druhý den za denního světla. Domnívám se, že fotograf v tu dobu ještě pracoval jen jako denní zaměstnanec a zřejmě nějakou šťastnou shodou okolností mohl být výjimečně osobně přítomen při zkáze budovy a fotografovat. Pravidelně se noční požáry začínají objevovat v dokumentaci až od r. 1928 a snímání je technicky omezeno jen na expozici světlem od hořícího objektu. Zábleskové světlo na přisvětlování exteriéru hasiči-fotografové nepoužívali. Usuzuji, že toho roku se zvýšil počet fotografů na 3 a stali se součástí 24 hodinové směnové služby s hlavní náplní práce jako foto-

graf, protože na fotografiích kromě nočních ohňů se objevují i bezprostřední akční snímky ze zásahů v okrajových částech tehdejší Velké Prahy, a proto fotograf musel vyjíždět k případu prakticky souběžně s vysílanými jednotkami, které kromě centrální stanice v Sokolské ulici byly dislokované ještě na dalších čtyřech místech v Praze: v Libni, na Žižkově, na Smíchově a ve Střešovicích. Hasiči tehdy sloužili v cyklu 24 hodin strážní služba (tj. hasili a zachraňovali), 24 hodin vykonávali asistenční hlídky v divadlech a místech s velkým shromážděním osob a až poté měli 24 hodin volna po službě. Fotografové se u pražského sboru osvědčili, v průběhu let vesměs jako směnoví pracovníci, a přes střídání různých politických režimů a ekonomických úsporných opatření udrželi až dodnes.

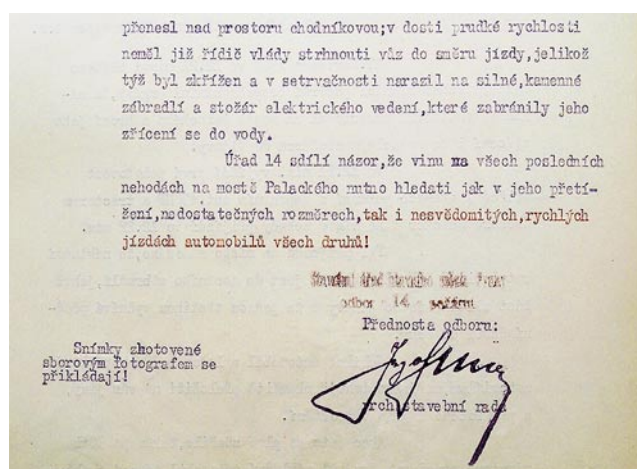

F 34

Existenci sborového fotografa potvrzuje i jedna zpráva ing. Uhra o autonehodě nákladního automobilu na Palackého mostě ze dne 27. července 1928, kterou musel vypracovat přímo pro primátora Prahy JUDr. Baxu.

F 36

Při pořádání archívu jsem jednu chvíli myslel, že jsem narazil alespoň na podoby hasičských fotografů, když už neznáme jejich jména. Objevil jsem

F 35

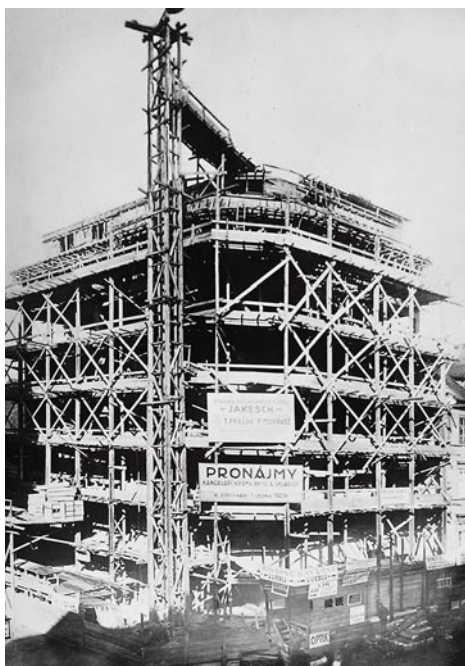
na snímku z požáru lesa v Motole ze 6. května 1929 postavu s něčím, co připomínalo velký rozložený dřevěný stativ a na fotografii ze zkoušky protipožární odolnosti stavebního materiálu zn. Solomit v Roztylech 16. října 1931 dokonce hasič připevňuje cosi na lehký rozkládací trubkový stativ. Bohužel naděje se rozplynula pod silnou lupou vzápětí poté, co jsem oba kontakty zvětšil. V prvním případě se kolem hasičů a jejich automobilu belhá osoba o berlich a při protipožární zkoušce hasičský technik na stativ připevňuje nějaké termočidlo, které lze pak najít samotné i na dalších snímcích ze série s již hořící budkou ze zkoušeného materiálu. Tento materiál totiž výrobce deklaroval jako ohnivzdorný, ale hasiči po jeho uvedení do výstavby likvidovali několik požárů v domech, kde byl použitý. Realizovaná následná zkouška prokázala hořlavost tohoto materiálu a fotograf průběh celého pokusu dokumentoval obrazem.

Rok 1928 byl pro činnost hasičských fotografů ve zpětném pohledu dosti zlomový. Počet dochovaných zdokumentovaných případů se vy-

šplhal na 57 a je mezi nimi i řada náročných zásahů a akcí. Například při prohlížení archívu jsem narazil na fakt, že právě tento zmiňovaný rok byl asi pro pražské stavitele rokem smůlovatým a černým... Dřevěná lešení a celé stavby nových domů nebo rekonstrukcí se často nečekaně řítily k zemi jako domečky z karet a hasiči měli plné ruce práce se zachraňováním zasypaných stavebních dělníků a s odklizením trosek, které ohrožovaly svoje okolí. Jenom ve fotoarchívu je obrazově zaznamenáno 10 velkých zřícení. Předpokládám však, že toho v Praze bylo více; ne u všech pádů, pokud nebyli ohroženi lidé, byli fotografové. Mediálně nejznámější katastrofou z té doby je zhroucení rozestavěného obchodního domu firmy Jakesch v ulici Na Poříčí 9. října 1928 pár minut po třetí hodině odpoledne. V jeho troskách zahynulo 46 lidí, 23 dalších bylo zraněno a příčina zřícení nebyla nikdy zcela objasněna. Hasiči na místě pracovali nonstop ně-

kolik dní. Rokem 1928, kdy vzniklo přes 600 negativů, si hasičtí fotografové ověřili, že dosavadní způsob vedení archívu a číslování negativů začíná být i pro ně značně nepřehledný a došlo k zásadní změně: od počátku roku 1929 se vždy už každý rok počítají negativy od jedničky a doplňují za lomítkem označením roku a takto číslované negativy dopisují i k psaným ročním přehledům celé dokumentace. Způsob se osvědčil, protože tak každý vyvolaný negativ má v celém archívu svoje jedinečné označení, lze ho jednoduše vyhledat a snadno i v případě zatoulaného negativu do jiné složky zařadit zpět na správné místo. Dodnes se tak u nás s negativy pracuje a digitální záběry se ještě označují i dnem pořízení snímku a tzv. evidenčním číslem případu.

Zřícení stavby nového obchodního domu Jakesch v ulici Na Poříčí 9. 10. 1928

Záchranné práce a vyprošťování zraněných a mrtvých

Záchrana topícího se koně spadlého ze 4 m vysoké náplavky do Vltavy v Praze - Karlíně 31. 12. 1928

F 38

Fotografie /7

Vliv fotografické avantgardy na práci hasičských fotografů

Hasiči začali fotografii využívat na dokumentaci v docela příznivé době. Světová válka znamenala pro Evropu mentální otřes, jaký novodobé lidské dějiny nepoznaly, narušila do té doby platné společenské zvyklosti, struktury a vnímání. Technický pokrok, za války nastartovaný nutností zkonstruovat dokonalejší stroje na zabíjení lidí, než měla k dispozici protistrana konfliktu, pokračoval i v mírové době a ovlivňoval každodenní život i kulturní postoje tehdejšího člověka. Hlediska a pocity, které naše zkušenosti po dlouhou dobu v minulosti zasazovaly do schémat vnímání, se staly relativními. Neměnné vzory byly vystřídány proměnlivými, žádný objekt si nemohl zachovat

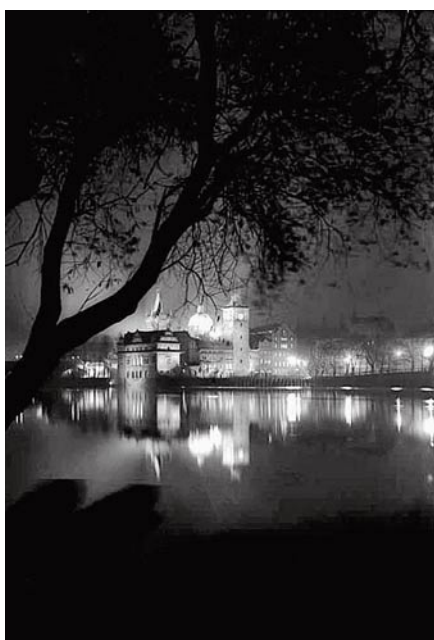
trvalý, jednoznačně rozpoznatelný vzhled. Nové umělecké a výtvarné projevy vytlačovaly ze scény předválečné umělecké směry a estetické zvyklosti. Ve fotografii v té době vládl impresionistický a secesní piktorialismus a techniky ušlechtilých tisků, které fotografii dodávaly díky různým zásadám do negativu vzhled až rukodělných obrázků a grafik a potlačovaly tím mnohé charakteristické vlastnosti fotografického záznamu. Postupně ale stále výrazněji i v Evropě sílily tendence vracející se zpět k nemanipulovanému negativu jako tvůrčímu využití jeho specifických obrazových kvalit. Působení v Americe založené skupiny Fotosecese, společenství fotografů kolem Alfreda Stieglitze

F 39

(Alfred Stieglitz, Clarence Hudson White, Edward J. Steichen, Gertruda Käsebierová, Alvin Langdon Coburn a Frank Eugene), vycházejících ve své tvorbě sice z piktorialismu, ale navracejících se k zásadám anglického naturalistického fotografa přírody Petera Henry Emersona z konce 19. století, že fotografie je dostatečně nosná a zajímavá ve své nevyumělkované a přímé podobě tak, jak to zachy-

tí citlivá vrstva v okamžiku expozice světelným zářením, a má svět zobrazovat podobně, jak ho vidí lidské oko, mělo v Evropě po válce jeden z rozhodujících vlivů na emancipaci fotografie od malířství. Od tzv. puristického piktorialismu, který ctil nedotknutelnost negativu, přes přímou fotografii se evropská fotografie dostala až k naprosto novému výrazu, který do té doby neměl předchůdce a ještě dlouho hluboko ve 20. století ovlivňoval dění uvnitř svého média. Jev, který v dějinách umění označujeme souhrnným pojmem „avantgardní fotografie“. Svou pozitivní roli v emancipaci tehdejší fotografie a v jejím širokém společenském uplatnění před 2. světovou válkou měly i vývojové změny v evropském umění jako celku a celé tehdejší společnosti. Život se zrychlil, vzdálenosti zkrátily, lidstvo stálo na počátku informačního boomu a jen psané slovo již nebylo schopno pokrýt nové

F 40

F 41

požadavky. Tyto všechny potřebné vlastnosti měla fotografie a lidé tvůrčí si velice rychle uvědomili její výhody. Moderní fotografie té doby tak nejen značně rozšířila naše vidění, ale také je přizpůsobila situaci člověka ve věku techniky. Předmětnou realitu kolem sebe zobrazovala z nezvyklých úhlů či kombinovala jevy, které předtím současně nebyly spatřeny. Fotografie způsobila, že se nám roz-

F 42

padly tradiční perspektivy – prostorová hloubka a současně plochost zobrazení i plastické nasvícení způsobují, že předměty, které ač nám důvěrně známé, proměňují se v záhadné, fascinující tvary. Avantgardní fotografie nás donutila vnímat jinak svět, v němž žijeme a synchronizovala naše vidění s aktuálními prožitky v dalších dimenzích. Bylo by jen nošením dříví do lesa opakovat zde to, co bylo již mnohem lépe napsáno v knihách o tomto období fotografie, které jsou uvedeny v přehledu v závěru práce. Jednou z nejfundovanějších z nich je kniha Česká fotografická avantgarda 1918-1948 od kolektivu autorů v koncepci Vladimíra Birguse. Nelze než konstatovat, že působení fenoménu avantgardní fotografie a moderního umění (funkcionalismu, konstruktivismu, nové věčnosti, surrealismu a dalších) nemohlo minout ani fotografy pražského požárního sboru 20. a 30. let a v jejich často ryze dokumentační informativní fotografii lze nalézt mnoho reminiscencí na aktuální trendy v avantgardní fotografii té doby a je vidět, že to na jejich práci mělo velice pozitivní vliv. Potvrzuje

F 43

to moji mnohaletou zkušenost z práce dokumentárního hasičského fotografa, že i na tomto postu je třeba zaměstnávat pracovníky, kteří mají příslušné profesní hasičské vzdělání, řemeslné fotografické schopnosti a také i přehled o dění v současné fotografii a umění, protože vše souvisí se vším. A samostatnost v uvažování a rozhodování. Fotografie je jiný, paralelní svět a fotograf nemá k dispozici nic jiného než sám sebe, je s tím spojena i jistá osamělost, kterou si tohle řemes-

lo v sobě nese, nemůže se příliš opřít jen o nějaké racio a běžný lineární jazyk, kterým se v životě v různých situacích domlouváme. Fotograf musí být schopen pracovat se záludnostmi paralelních prostorů a s tím, jak mohou ovlivňovat okolí všední každodennosti, protože pokud si lidé existenci jiné reality neuvědomují a žijí jenom v prostředí svého všednodenního jazyka, obklopeni obrazy, jsou mnohem snázeji ovlivnitelní, manipulovatelní a mohou být nebezpečnější sami sobě navzájem.

POPIS FOTOGRAFIÍ A VYOBRAZENÍ

F 01	s. 5	Výjezd hasičů , výřez z negativu 9x12 cm, r. 1929, pravděpodobně hasičská stanice Libeň
<i>Aranžovaná fotografie pro propagační účely, poslední koňský potah byl z výzbroje hasičů vyřazen v roce 1926 a sbor byl celý motorizován.</i>
F 02	s. 6	Příprava k požárnímu útoku , negativ 13x18 cm, blíže nedatováno a neurčeno
<i>Aranžovaná fotografie pro propagační účely, reminiscence na začátky hasičů.</i>
F 03	s. 7	Požár v ČKD v Praze , negativ 9x9 cm, 17. 2. 1929
<i>Požár slévárny, truhlárny, skladiště modelů a dřevěného materiálu.</i>
F 04	s. 8	Požár domu , negativ 9x9 cm, 23. 5. 1928
<i>Stav po požáru obytného stavení v Bráníku čp. 16.</i>
F 05	s. 8	Lidé se zbytky zachráněného majetku , negativ 9x9 cm, 23. 5. 1928
<i>Stav po požáru obytného stavení v Bráníku čp. 16 a obyvatelé ze zničeného domu.</i>
F 06	s. 9	Vyhláška č.j. 46581/1853 , 18. 7. 1853, Archiv hlavního města Prahy
<i>Vyhláška o zřízení sboru městských čistitelů ulic a hasičů ohně.
Převzato z publikace „Pražský hasičský sbor a jeho počátky v historických dokumentech“.</i>
F 07	s. 10	Výcvik s plachtou pro skok , rok 1928, blíže neurčeno
<i>Cvičení s plachtou pro záchranu lidí z hořících objektů na dvoře centrální stanice HZS Praha.</i>
F 08	s. 11	Požár Mihulky , negativ 9x9 cm, 24. 5. 1932
<i>Likvidace následků požáru střešní konstrukce pražské věže Mihulka na Pražském hradě.</i>
F 09	s. 12	Prohlídka požářiště , pův. fotografie na kartonu 18x24 cm, přesné datum nezjištěno
<i>Fotografie v archivu HZS Praha se slepotiskem R. Bruner-Dvořák, označená na zadní straně původním razítkem R. Brunera-Dvořáka a ručně dopsaným popisem „ 1925, Bertin, správce“.</i>
F 10	s. 12	Požár stodoly , negativ 9x9 cm č. 143 z r. 1931, blíže zatím neurčeno
F 11	s. 13	Nastoupené hasičské družstvo , negativ 13x18 cm, blíže nedatováno a neurčeno
<i>Aranžovaná fotografie pro propagační účely.</i>
F 12	s. 13	Mapka rozšiřování územní rozlohy hl. m. Prahy
<i>Převzato z publikace „150 let pomáháme a zachraňujeme“.</i>
F 13	s. 14	Slavnostní nástup , rok 1928, blíže zatím neurčeno
<i>Slavnostně nastoupená jednotka před technikou na dvoře centrální stanice HZS Praha.</i>
F 14	s. 14	Velitelské hlášení , rok 1934 až 1935, blíže zatím neurčeno
<i>Podávání hlášení přednostovi požárního odboru ing. Uhrovi.</i>
F 15	s. 15	Noční útok , negativ 9x9cm, blíže zatím neurčeno
<i>Likvidace požáru nějakého objektu v noci.</i>
F 16	s. 15	Výjezd hasičského automobilu , rok 1929 až 1930, blíže zatím neurčeno
<i>Nástup hasičského družstva a výjezd k požáru, zřejmě propagační snímek.</i>

POPIS FOTOGRAFIÍ A VYOBRAZENÍ

- F 17 s. 16 **Osoba na nosítkách**, negativ 9x9 cm, 28. 11. 1925
Záchranné práce při zasypání dvou dělníků ve stoce domovní kanalizace v ulici Na Perštýně.
- F 18 s. 17 **Výcvik se žebříkem**, negativ 9x9 cm, blíže zatím neurčeno
Fotografie z negativů v dřevěné krabici označené popiskem „Cvičebnice“.
- F 19 s. 17 **Spisovna**, rok 1928, blíže neurčeno
Spisovna sboru na centrální stanici. Dnes zde sídlí již nejméně 40 let hasičské fotooddělení. Fotografie z negativů v dřevěné krabici označené popiskem „Velké negativy“.
- F 20 s. 17 **Formulář**, hlášení o zásahu hasičské záchranné jednotky ve 20. letech 20. století, 28. 11. 1925
Hlášení o záchraně dvou zasypaných dělníků ve stoce domovní kanalizace v ulici Na Perštýně.
- F 21 s. 18 **Štíčí skok**, negativ 9x9 cm, 29. 6. 1931
Ukázky z výcviku plaveckého oddílu před členy dozorčí komise požární.
- F 22 s. 19 **Oživování křísícím přístrojem**, negativ 9x9 cm, 9. 2. 1934
Záchrana osoby při čištění vlakové cisterny na nákladovém nádraží Strašnice.
- F 23 s. 19 **Transport zraněného dělníka**, negativ 9x9 cm, 9. 10. 1928
Záchranné práce při zřícení stavby obchodního domu Jakesch v ulici Na poříčí.
- F 24 s. 20 **Požár skladiště v ČKD v Praze**, negativ 9x9 cm, 17. 2. 1929, lepená panoráma
Požár slévárny, truhlárny, skladiště modelů a dřevěného materiálu.
- F 25 s. 20 **Maroldovo panorama**, negativ 9x9 cm, 25. 2. 1929, lepená panoráma
Zřícení pavilonu „Bitvy u Lipan“ v Královské Oboře v Bubenči v důsledku přetížení sněhem.
- F 26 s. 21 **Výbuch**, negativ 13x18 cm, 25. 3. 1924
Následky výbuchu acetylenové tlakové láhve v továrně bratří Prášilů čp. 198 - VIII. Jedna z prvních fotografií zhotovených fotografem Hasičského sboru Praha.
- F 27 s. 22 **Dokumentace**, negativy 13x18 cm, 25. 3. 1924
Dokumentace zjišťování příčiny výbuchu acetylenové tlakové láhve v továrně bratří Prášilů.
- F 28 s. 22 **Osazenstvo zámečnické dílny**, negativ 9x9 cm, 3. 6. 1927
Zachráněná zámečnická dílna při požáru přádelny Bratří Perutzů ve Voctářově ulici čp. 244.
- s. 23 **Pokus o pojistný podvod**, negativ 9x9 cm, 14. 11. 1925
Přítel majitelky obchodu Anny Jeřábkové na Královských Vinohradech se pokusil o zapálení obchodu, aby vylákal peníze z pojišťovny, ale okoloidoucí strážník požár zlikvidoval v zárodku.
- s. 24 **Trhání hráze**, negativ 9x9 cm, 20. 12. 1926
Trhání hráze na Maninách, dělicí staré řečiště od nového, v den slavnostního převezení Vltavy do nového koryta. Hasiči zde zřejmě asistovali z preventivních důvodů.
- F 29 s. 25 **Fotograf**, negativ 9x9 cm, 16. 10. 1931
Fotografie ze zkoušky protipožární odolnosti stavebního materiálu zn. Solomit v Roztylech.
- F 30 s. 26 **Padlý kůň**, negativ 9x9 cm, 5. 7. 1933
Odstranění zdechlíny koně poraženého autobusem na Královské třídě v Praze VIII.

POPIS FOTOGRAFIÍ A VYOBRAZENÍ

- F 31 s. 26 **Noční požár citadely**, negativ 9x9 cm, 10. 1. 1927
Zkáza vyšehradské citadely, první velký noční požár zaznamenaný hasičským fotografem.
- F 32 s. 26 **Vyšehradská citadela**, negativ 9x9 cm, 11. 1. 1927
Stav po nočním požáru vyšehradské citadely, rozlehlé barokní zbrojnice.
- F 33 s. 27 **Požár automobilu**, negativ 9x9 cm, rok 1929 až 1930, blíže neurčeno
- F 34 s. 27 **Autonehoda**, negativ 9x9 cm, 27. 7. 1928
Autonehoda nákladního automobilu na Palackého mostě.
- F 35 s. 28 **Kolona**, negativ 9x9 cm, 6. 5. 1929
Kolona hasičských vozidel po likvidaci požáru lesa v Motole.
- F 36 s. 28 **Zpráva**, výřez z kancelářského papíru velikosti A4
Zpráva ing. Uhra o technickém zásahu hasičů při autonehodě nákladního automobilu na Palackého mostě ze dne 27. července 1928, kterou musel vypracovat přímo pro primátora Prahy JUDr. Baxu a která obsahuje zmínku o existenci sborového fotografa.
- F 37 s. 29 **Žebřík**, negativ 9x9 cm, rok 1929 až 1930, blíže neurčeno
Hasičský útok vedený po výsuvném automobilovém žebříku dovnitř hořící budovy.
- s. 30 - 31 **Záchranné práce**, negativ 9x9 cm, 9. 10. 1928
Záchranné práce při zřícení stavby obchodního domu Jakesch v ulici Na poříčí.
- s. 32 **Záchrana koně**, negativ 9x9 cm, 31. 12. 1928
Vyprošťování topícího se koně, který spadl ze čtyři metry vysoké pobřežní náplavky do Vltavy v Praze - Karlíně, a zvedání zpět na vlastní nohy. Kůň, jenž upadne, má někdy problém se sám zvednout, proto hasiči měli běžně ve výzbroji tzv. líhu, spojená dřevěná břevna, která se podstrčila pod tělem ležícího koně, kůň se pásy na ní přivázal a pomocí vzniklé páky zvedl zpět na vlastní nohy.
- F 38 s. 33 **Výbuch bytu**, negativ 9x9 cm, rok 1929 až 1930, blíže neurčeno
Následky výbuchu svítiplynu v neobydleném bytě v bytovém domě v Praze - Michli (?).
- F 39 s. 34 **Imprese**, asi 1932 až 1933, blíže nedatováno a neurčeno
Fotografie z negativů v dřevěné krabici označené popiskem „Nezařazeno“.
- F 40 s. 34 **Novotného lávka v noci**, blíže nedatováno a neurčeno
Fotografie z negativů v dřevěné krabici označené popiskem „Nezařazeno“.
- F 41 s. 34 **Schodiště**, rok 1934, blíže nedatováno a neurčeno
*Fotografie z negativů v dřevěné krabici označené popiskem „Technické snímky“
Podle mého odhadu se jedná o sušení vypraných hadic na schodišti v budově mužstva na centrální stanici Hasičského sboru v Sokolské ulici na Praze 2. Tyto budovy se podle plánů ing. Uhra ještě ve 30. letech 20. století měly zbourat a na místě postavit zcela nová moderní hasičská stanice se všemi technickými vymoženostmi té doby. Bohužel světová hospodářská krize, válka a poválečné uspořádání Evropy způsobily, že tyto původní budovy bývalého obecního dvora na Novém Městě stojí jako památkově chráněný objekt dodnes. Nová hasičská centrální stanice je plánována na místě současné funkční holešovické stanice, kterou jako dřevěné provizorium postavili za okupace nacisté...*

POPIS FOTOGRAFIÍ A VYOBRAZENÍ

- F 42 s. 35 **Dehydratační věž**, negativ 9x9 cm, 14. 10. 1932
Požár v dehydratační věži v Michelské plynárně, Tábořská ulice čp. 500.
- F 43 s. 35 **Vykolejená tramvaj**, negativ 9x9 cm, 4. 2. 1939
Srážka motorových vozů elektrické dráhy č. 1 a 2 na Královských Vinohradech, Mírové náměstí, při které zahynula jedna osoba - vyproštěna z pod vozů pomocí zvedáků.
- F 44 s. 36 **Cvičení s hákovými žebříky**, rok 1928, blíže neurčeno
Fotografie z negativů v dřevěné krabici označené popiskem „Velké negativy“.

Seznam použité literatury a informačních pramenů:

- Birgus, Vladimír a kol.: Česká fotografická avantgarda 1918-1948. KANT, Praha 1999.
- Birgus, Vladimír a kol.: Encyklopedie českých a slovenských fotografů. ASCO Praha 1996.
- Birgus, Vladimír a Scheufler, Pavel: Fotografie v českých zemích 1839-1999. Grada, Praha 1999.
- Straus, Jiří a kol.: Dějiny československé kriminalistiky slovem a obrazem. POLICE HISTORY, Praha 2003
- Mrázková, Daniela a Remeš, Vladimír: Cesty československé fotografie. Mladá Fronta 1989.
- Barthes, Roland: Světlá komora, vysvětlivka k fotografii. Archa, Bratislava 1994
- Chalupecký, Jindřich: Úděl umělce duchampovské meditace. Torst, Praha 1998
- Šerý, Ladislav: První knížka o tom, že řád je chaos. DharmaGaia, Praha 1997
- Frizot, Michel ed.: A new history of photography. Konemann, Koln 1998
- Sontag, Susan: O fotografii. Paseka / Barrister & Principal, Praha 2002
- Scheufler, Pavel: Galerie c. k. fotografů. Grada Publishing, Praha 2001.
- Císař, Karel ed.: Co je to fotografie? Herrmann & synové, Praha 2004
- Chalupecký, Jindřich: Cestou necestou. Nakladatelství H&H 1999
- Flusser, Vilém: Za filosofii fotografie. Hynek, Praha 1994
- publikace Hasičského záchranného sboru hl. m. Prahy:
- 150 let pomáháme a zachraňujeme. Praha 2003
- 80 let Pražského požárního sboru z povolání. Praha 1933
- Pražský hasičský sbor a jeho počátky v historických dokumentech. Praha 2004